

Kära medlemmar,

Hoppas Ni har en bra sommar, jag vill passa på att tacka alla medlemmar för ett mycket trevligt och produktivt års- och sommarmöte den 6 juli i Nykyrka. Vi var totalt ca 30 personer och salen var fullsatt. Det serverades en mycket välsmakande lunchbuffe från Olshammargården och därefter ett mycket intressant och inspirerande föredrag av Lars Larsson om Sven Hedin.

Den livesändes (ca 60 min) på Facebook och går även att se på i detta nu, använd denna länk (OBS man måste vara medlem i FB för åtkomst):

<https://www.facebook.com/groups/515675766911482/permalink/760298112449245/>

Detta månadsbrev innehåller intressanta utflyktstips i och omkring Olshammar, för Er att besöka i samband med Vernerdagen den 17 augusti, eller närsom för den delen. Här återfinns stenar och träd som påverkat Heidenstam. Men också i diktens och sångens spår då vi sneglar bort mot grannslottet Stjersund och dess spännande historia.

Vernerdagen 17 augusti

Verner von Heidenstams namnsdag firas traditionsenligt i Olshammar. Under hans uppväxt firade man Vernerdagen stort i Olshammar, man tog tillvara på den då stora tillgången av körsbär från egna trädgården och bjöd på storslaget namnsdagskaffe med körsbärtårta på gården, för familj och vänner. Samtidigt som familjen H. markerade och firade slutet av sommaren.

Kaffe och tårta på Olshammargården med efterföljande konsert i Birgittakyrkan med den berömde Olle Persson, baryton. Ackompanjerad av den mycket duktiga Elain Olsson som är konsertpianist och kyrkomusiker (se separat mailad inbjudan och på Facebook).

Heidenstam och stenarna

Heidenstams familj bodde i flygelbyggnaden på Olshammars herrgård. Gårdsplanen, brukskyrkan, tillhörande byggnader och ”markerna med dess stenar”, ingick i Heidenstams dagliga lekområde under hans barndom. Heidenstam beskriver barndomen som ett skimmer som omger Olshammar, som en Edens lustgård med ”breda trädgårdsgångar, fulla med nedblåsta ätappeln och astrakaner”. I ett brev till författaren August Strindberg skriver Heidenstam i oktober 1888: ”Min adress är alltid Olshammar, Askersund”. Det blev inte så men Olshammar, Askersund och Närke var alltid i hans tankar.

Vid många andra stenar hade han sprungit och haft roligt, sade han, men det var Bocksmons stora block som under landsflyktens år blev symbolen för Olshammar, för barndomsrikets förlorade drömvärld”. Kate Bang skriver i boken Övralid, utgiven 1946, på sidan 24: ”Vid vägen närmare Olshammar och i Bocksmon, skogen strax intill gården, ligger några väldiga stenar, som H. älskade, därför att han som pojke hade lekt att han under dem hade sina ”kungagravar” – i dem vilade nämligen hans små dockor. Det var dessa stenar han tänkt på, då han, i den lilla staden Bühler i Schweiz, diktade de berömda raderna:

Jag längtar hem sen åtta långa år.

I själva sömnen har jag längtan känt.

Jag längtar hem. Jag längtar var jag går

- men ej till människor! Jag längtar marken, jag längtar stenarna där barn jag lekt.

Utdrag ur dikten Ensamhetens tankar (Vallfart och Vandringsår, 1888)

”Den norra” Bocksmostenen

I Håkan Jaldungs artikel presenteras de stenar som utgör en del av Heidenstams och Olshammars historia och som därför kan vara någon eller några av de stenar som Heidenstam mindes när han skrev. Stenarna är bland annat: tre stenar vid herrgården/kyrkan i Olshammar, tre stenar i Bocksmon samt stenarna vid Karstorp. Rekommenderar Er att läsa fullständig version av Heidenstamsällskapet tidigare publicerade artikel ”stenarna där barn jag lekt”, skriven av Håkan Jaldung (2021). En mycket intressant analys och sammanställning. Innehåller också kartor och beskrivningar rent geografiskt, så man kan hitta och besöka stenarna, länk: [Artikel om stenarna.pdf \(vernervonheidenstam.se\)](#)

En sten som är av särskilt intresse finns inne i kyrkan, i en fyrkantig tegelplatta på golvet har Heidenstam gjort inristningar tillsammans med sin ”tant Lott”. Tant Lott dog redan år 1866 varför Heidenstam kan ha varit i fem-sexårsåldern när han ristade mönstret i stenen som han och tant Lott ansåg utgöra ”världens medelpunkt”. Stenen finns kvar i tegelstensgolvet intill altarringen i kyrkan, se vidare i boken När kastanjerna blommade. Kyrkan blev riksdagshuset där Heidenstam lekte kung med sina dockor.

Altarringen, Birgittakyrkan

Birgittastenen

En annan intressant sten är den mytomspunna Birgittastenen, den finns strax söder om kyrkan. Från denna steg Birgitta enligt sägnen upp på sin häst för att sedan rida över Vättern till Vadstena. Sägner berättar, enligt Heidenstam, att ”Där hon kastade sitt ridspö uppsköt genast en lind, och till Vadstena red hon tvärs över sjön på öppna vattnet”.

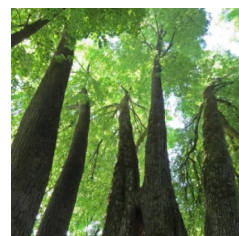
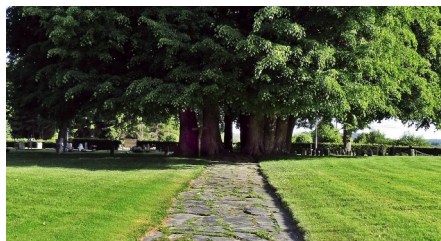
De Tolv Apostlarna

Rekommenderar också till ett besök av de Tolv Apostlarna. Bakom Olshammarsgården står tolv stora lindar planterade 1820 i form av en berså. Från ca 1860 har träden fått växa fritt och är idag 223 år gamla. När man såg att de blev 12 träd fick de namnet De Tolv Apostlarna, och ska alltid vara tolv så om något träd blir dåligt så ska det tas bort och ett nytt planteras där.

I dikten Hemmet skriver Heidenstam bland annat om huset och träden, här får läsaren fantisera om att Heidenstam föreställde sig dessa träd när han skrev dikten.

*Jag längtar hem till skogen.
Där finns en stig i gräset.
Där står ett hus på näset.
Var plockas under träden
så stora rosenhäger,
var gungar blåsten säden
med sådant sus som hemma?*
Utdrag ur Dikten ”Hemmet” (1895)

*Ett hem – det är det fästet
vi rest med murar trygga,
vår egen värld, den enda
vi mitt i världen bygga.*
Utdrag ur Dikten ”Hemmet” (1895)

Heidenstam har också berättat hur han som barn gömde sig där bland träden när Prins August kom på besök. Prins August hade ej sina bröders begåvning men var en hjärtegod, flärtlös person med en del originella sidor, kanske det var därför Heidenstam gömde sig under träden? Prins August var ägare av Stjersund Slott år 1856–60. August använde slottet som sommarbostad. Han övertog slottet efter att hans bror Prins Gustaf avlidit.

Prins Gustaf var förtjust i Stjersund och troligt är att han tänkte göra det till sitt varaktiga hem. Tyvärr så hann han inte att tillbringa så mycket tid där för han dog väldigt ung, endast 25 år gammal. Gustaf blev känd som "diktarprinsen" och "sångarprinsen". Han både sjöng och skrev dikter, och bland hans mest kända är sången "Sjung om studentens lyckliga dag". För att lyssna klicka på denna länk: [\(53\) Sjung om studenternas lyckliga dar - YouTube](#)

Prins Gustaf (1827-1842)

Prins August (1831-1873)

Från naturreservatet Prinskullen är det fin utsikt över Stjersunds slott och Hammars kyrka. Här satt enligt traditionen prins Gustaf och fick inspiration till sina dikter och sin musik. Kullen har fått sitt namn från detta.

EFTERLYSNING: Önskar att medlemmar som har information gällande Prins August och relationen till Heidenstamfamiljen, kunde dela med sig av detta till mig, vore intressant att titta närmare på detta, finns väldigt lite skrivet om detta (maila till: martinafrobson@gmail.com).

Instagram

I samband med årsmötet den 6 juli 2023 bestämdes det att Heidenstamsällskapet ska gå in fas 2 gällande sociala medier. Sedan den 17 juli 2023 finns vi på Instagram. Kontot kommer att fungera som ett komplement till hemsidan och Facebookgruppen, alltså inte ersätta något av dem.

För att följa Heidenstamsällskapet på Instagram klicka på denna länk: [Heidenstamsällskapet \(@heidenstamsallskapet\) • Instagram photos and videos](#)

Önskar Er alla en fortsatt trevlig sommar, och hoppas att vi ses den 17 augusti i Olshammar!

/ Med bästa hälsningar, Martin af Robson, ordförande

